

Vadovas teisės klausimais atvykusiems į Cambridgeshire

Pagalba ypatingais atvejais

Ištikus nelaimei, kai gresia pavojus gyvybei arba buvo įvykdytas nusikaltimas, nedelsiant skambinkite 999 arba 112. Jūsų paklaus, kokios pagalbos reikia – policijos, greitosios ar gaisrinės.

999 ir 112 – tai nemokamos linijos, skambinant iš bet kokio telefono aparato.

Jei reikia susisiekti su policija, bet sunkiai kalbate ar rašote angliškai, jums padės vertėjai.

Ypatingais atvejais skambinkite

Skambinti, kai kieno nors gyvybei gresia pavojus arba jei vykdomas sunkus nusikaltimas.

999 ir 112

Neskubiais atvejais skambinkite

Skambinti, jei policijos reikia ne tuoj pat ar visais kitais atvejais

0845 456 456 4

Crimestoppers

Skambinti, jei norite anonimiškai suteikti informaciją apie nusikaltimą.

www.cambs.police.uk

Internetu

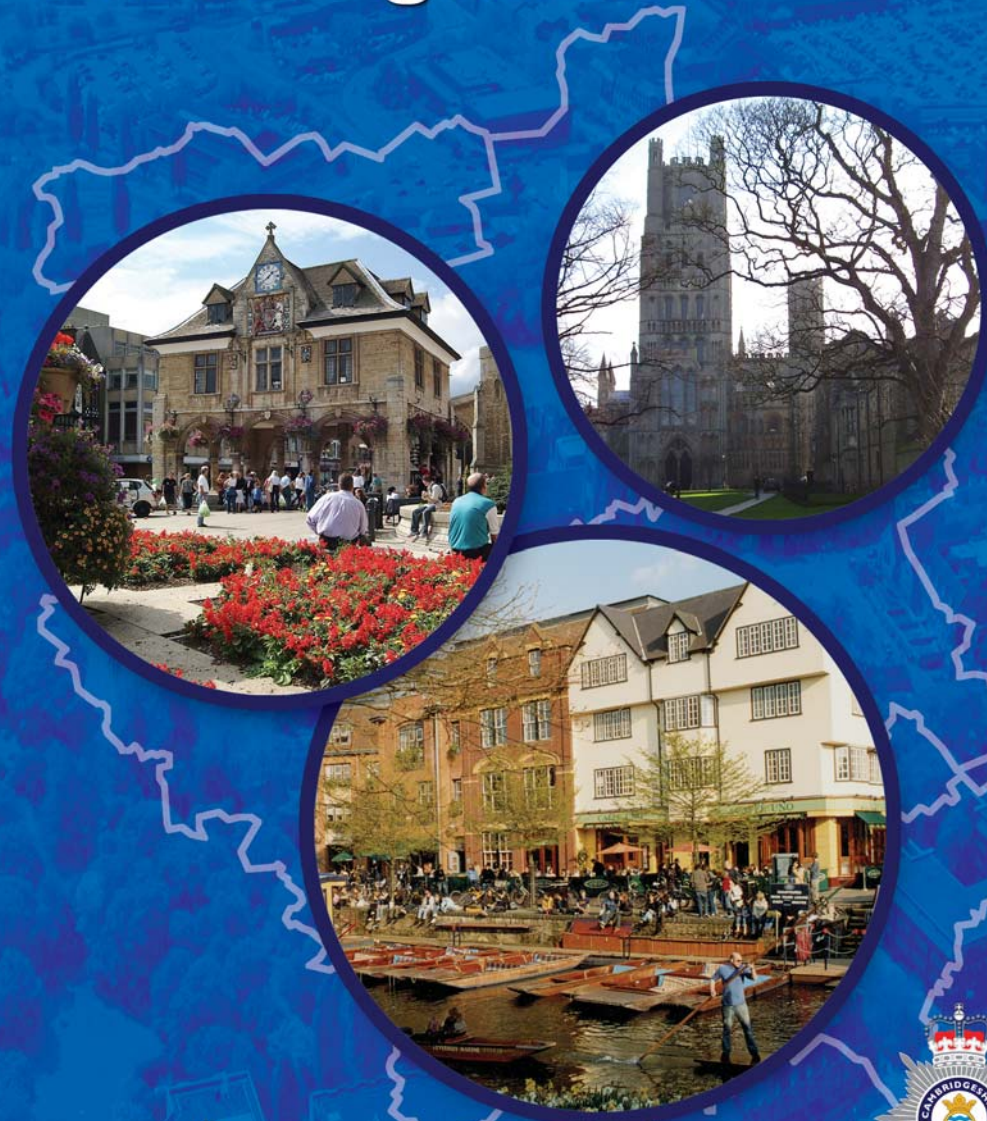
Norėdami gauti daugiau informacijos apie policiją, apsilankykite mūsų interneto tinklalapyje.

Cambridgeshire Criminal
Justice Board

Creating a safer
Cambridgeshire

Sveiki atvykę į Cambridgeshire!

Šiame buklete rasite informaciją ir patarimus apie gyvenimą ir darbą Cambridgeshire, pagrindinę informaciją apie įstatymus, kurie gali skirtis nuo jūsų gimtojoje šalyje ar šalyje, kurioje neseniai gyvenote, galiojančių įstatymų. Šiame vadove taip pat rasite praktiškos informacijos dėl jūsų saugumo. Tikimės, kad šio leidinio dėka jums gyventi Cambridgeshire bus patogiu, malonu ir saugu.

**Chief Constable
and CCJB Chair
Julie Spence**

Policijos pareigos ir kaip pranešti apie nusikaltimą

Policijos vaidmuo Britanijoje gali skirtis nuo policijos atliekamo vaidmens jūsų šalyje. Britanijos policija turi laikytis įstatymų ir užtikrinti, kad kiti jų laikytųsi bei privalo ginti šalies piliečius. Užsieniečiai turi tokią pat teisę į policijos apsaugą, kaip ir Britanijos piliečiai. Policija atsako už visuomenės saugumą, todėl drąsiai kreipkitės į ją pagalbos.

Anglijos policijos pareigūnai nesinešioja šaunamojo ginklo, išskyrus ypatingas aplinkybes.

This guide has been produced by the Cambridgeshire Constabulary Corporate Communications department 2007 in partnership with the Cambridgeshire Criminal Justice Board.

For large print or other language versions of this guide, please contact Cambridgeshire Constabulary on 0845 456 456 4. This pack is also available in English, Polish, Portuguese, Russian, Latvian, Lithuanian, Bulgarian, Romanian, Kurdish (Sorani), Czech, Arabic, Farsi, Slovak, Urdu and French.

Cover photographs courtesy of Cambridgeshire County Council, Peterborough City Council and Cambridgeshire Constabulary.

Designed by Brookhill Design Studio Limited – 01438 722710

Cambridgeshire Criminal Justice Board

The local partnership of police, Victim Support & Witness Service, prosecution, courts, probation, youth offending services and prisons
Delivering Justice Together
www.cjsonline.gov.uk

Cambridgeshire policijos pareiga – teikti aukščiausios klasės paslaugas Cambridgeshiro svečiams, darbininkams ir gyventojams.

Norime sukurti kiek įmanoma saugesnę bendruomenę. Tam, kad galėtume tai pasiekti, mums reikia gerai suprasti jūsų gyvenamajame mikrorajone egzistuojančias problemas bei susirūpinimą keliančius reiškinius, todėl norėtume paskatinti jus pranešti apie kiekvieną jums žinomą nusikaltimą arba tvarkos pažeidimą. Tai gali būti nusikaltimai, kilę dėl išankstinių rasinių, nacionalinių, etninių, religinių, amžiaus, neįgalumo, lyties ar seksualinės pakraipos nusistatymų.

Ši informacija yra labai svarbi, siekiant, kad jūsų mikrorajonas taptų saugesnis.

Norėdami anonimiškai pranešti apie nusikaltimą, susisiekite su nepriklausoma labdaros pagrindu dirbančia organizacija “Crimestoppers”.

Jei nukentėjote dėl etninio, religinio ar seksualinio nusikaltimo naudokitės Open Out Scheme. Tai nepriklausoma tarnyba, kurios dėka apie nusikaltimą galėsite pranešti trečiai pusei, o ne tiesiogiai policijai. Policija pradės tyrimą, tik gavusi jūsų leidimą.

Norėdami susisiekti su Open Out, skambinkite:

Cambridge 01223 823552
Peterborough 01733 747474
Huntingdon 01480 428726

Apie nusikaltimą praneškite internetu adresu: www.report-it.org.uk

Kaip susisiekti su policija

Jei reikia susisiekti su policija, bet sunkiai kalbate ar rašote angliškai, jums gali iškviesti vertėją.

999 ir 112 – tai nemokamos linijos, skambinant iš bet kokio telefono aparato.

Ypatingais atvejais skambinkite

999 arba 112

Skambinti, kai kieno nors gyvybei gresia pavojus arba jei vykdomas sunkus nusikaltimas.

Neskubiais atvejais skambinkite

0845 456 456 4

Skambinti, jei policijos reikia ne tuoj pat ar visais kitais atvejais

Crimestoppers

Skambinti, jei norite anonimiškai suteikti informaciją apie nusikaltimą.

Internetu

Norėdami gauti daugiau informacijos apie policiją, apsilankykite mūsų interneto tinklalapyje.

www.cambs.police.uk

Pagalba ypatingais atvejais

Ištikus nelaimei, kai gresia pavojus gyvybei arba buvo įvykdytas nusikaltimas, nedelsiant skambinkite 999 arba 112. Jūsų paklaus, kokios pagalbos reikia – policijos, greitosios ar gaisrinės.

Pagalba nukentėjusiesiems ir liudytojams

Pagalba nukentėjusiesiems (Victim Support) yra nepriklausoma nacionalinė labdaros pagrindu veikianti organizacija, padedanti asmenims, nukentėjusiems nuo nusikaltimų. Ši organizacija padeda žmonėms, kuriems buvo grasinta, jie buvo užpulti ar įžeidinėjami. Ji taip pat teikia pagalbos liudytojams paslaugas (Witness Service), t.y. pataria ir palaiko liudytojus bei padeda jiems teismo metu.

Pagalba nukentėjusiesiems (Victim Support) suteikia:

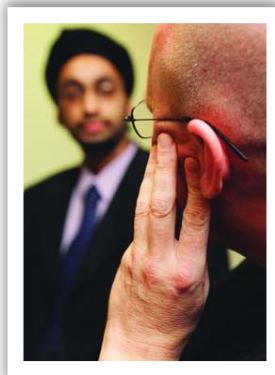
- Informaciją
- Praktinę pagalbą
- Emocinę pagalbą

Ši pagalba yra nemokama, konfidenciali ir suteikiama visiems, kuriems jos reikia, net jei nekalbate angliškai. Taip pat šios pagalbos galite kreiptis, jei esate nukentėjusiojo asmens draugas ar giminaitis.

Skambinkite į Pagalbą nukentėjusiesiems telefonu

arba apsilankykite interneto svetainėje
www.victimsupport.org.uk

0845 30 30 900

Posed by models. All images courtesy of Victim Support.

Asmeninis saugumas

• **Įsilaužimas:** neįsileiskite įsilaužėlių! Uždarykite visus langus ir užrakinkite duris, kai kur nors išeiniate. Pgalvokite, ar ne geriau palikti šviesą namuose, jei kur nors išeiniate vėlai vakare.

• **Automobiliai:** nepalikite automobilyje aiškiai matomų daiktų. Paslėpkite juos ir patikrinkite, ar gerai užrakinote automobilį.

• **Apiplėšimas gatvėje:** nedemonstruokite brangių asmeninių daiktų, tokių, kaip mobilieji telefonai. Vaikščiokite nenuošaliomis gatvėmis. Nesistenkite sutrumpinti kelio, eidami siaurais praėjimais. Ypač atsargiai naudokitės bankomatais.

• **Įsilaužimas, kai įsilaužėliai siekia sumažinti jūsų budrumą:** neįsileiskite į namus nepažįstamų žmonių. Oficialūs asmenys nešiosis asmens pažymėjimus ir tikrai neįsijaus, jei norėsite kam nors paskambinti ir pasitikslinti prieš juos įsileisdami.

• **Būkite budrūs dėl terorizmo:** bendruomenės gali padėti, kovojant su terorizmu, pateikdamos gyvybiškai svarbią informaciją. Jei ką nors įtariate, susisiekite su anonimine antiterorizmo linija telefonu 0800 789 321 arba ypatingais atvejais paskambinkite 999 arba 112.

• **Nusikaltimai internetu:** ar žinote, su kuo internetu bendrauja jūsų vaikai? Dėl geresnio apsaugojimo apsilankykite specialiame interneto stebėjimo tinklalapyje www.iwf.uk (tik anglų kalba), ten gausite informacijos.

• **Dviračių vagystės:** užtikrinkite, kad jūsų dviratis gerai užrakintas, jei jį paliecate viešoje vietoje. Paprašykite policijos, kad jį pažymėtų specialiu apsauginiu identifikaciniu ženklu ir turėkite užsirašę jo rėmo numerį.

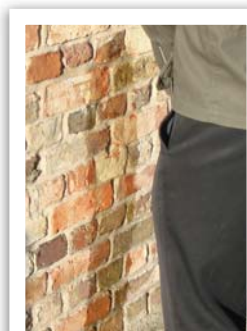

Priimtinas elgesys

Policijos pareiga – rūpintis tinkamu žmonių elgesiu viešose vietose. Elgesys, kuris kitam asmeniui sukelia nerimą ar pavojų, yra nepriimtinas.

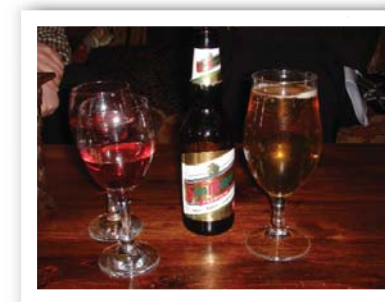
Keli nepriimtino elgesio pavyzdžiai:

- Kai kurie žmonės gali išsigąsti, jeigu į juos žiopsoma, jiems švilpiama, ant jų šaukiama, arba kai juos kas nors seka.
- Įstatymas pažeidžiamas ir įžeidžiančių, grasinančių ar žeminančių žodžių vartojimu.
- Įstatymas pažeidžiamas, kai užpuolami aplinkiniai.
- Įstatymas pažeidžiamas, kai mėtomos šiukšlės.
- Įstatymas pažeidžiamas, kai gadinamas aplinkinių turtas, pvz. ant sienų piešiamas graffiti.
- Įstatymas pažeidžiamas, kai prašoma išmaldos
- Nesišlapinkite ir nesispjauykite viešoje vietoje.
- Nelieskite ir neqlamonėkite žmonių ir be jų sutikimo. Gerbkite kitų asmeninę erdvę.
- Nesišvaistykite įžeidžiamais ar seksistiniais komentarais.

Alkoholis ir narkotikai

- Alkoholis parduodamas ne jaunesniems kaip 18 metų piliečiams.
- Leidimą turinčiose vietose (pvz. baruose ir naktiniuose klubuose) alkoholinius gėrimus gali vartoti tik vyresni kaip 18 metų piliečiai, išskyrus 16 ir 17 metų jaunuolius, kurie alų, vyną ar sidrą geria kartu su valgiu.
- Draudžiama gerti alkoholį viešose vietose, pažymėtose 'Alcohol-free Zone' (Vartoti alkoholį draudžiama).
- Jei esate girtas, jums negalima parduoti alkoholio net turinčiose leidimą prekiauti alkoholiu vietose, priešingu atveju pažeidžiamas įstatymas.
- Jei esate girtas ir elgiatės nepriimtinais viešoje vietoje, galite būti suimtas.
- Draudžiama naudoti, laikyti arba platinti bet kokias narkotines medžiagas (pvz. kanapes, heroiną, ar kokainą).

Jei nusižengsite įstatymui, galite būti areštuotas. Taip pat galite būti nubaustas didele bauda. Jei jus nuteistų, galite būti deportuotas arba pasodintas į kalėjimą.

Vairavimas išgėrus

Draudžiama vairuoti išgėrus alkoholio arba apsvaigus nuo narkotinių medžiagų, įskaitant ir kai kuriuos vaistus.

Jeigu vartojote alkoholį arba narkotikus, draudžiama vairuoti arba sėdėti vairuotojo kėdėje, net jei automobilis stovi vietoje.

Britanijoje už vairavimą arba mėginimą vairuoti išgėrus labai griežtai baudžiama. Teismui pripažinus jus kaltu, neteksite teisės vairuoti automobilį mažiausiai 12 mėnesių.

Jus taip pat galite būti nubaustas:

- Laisvės atėmimu 6 mėnesiams
- £5,000 bauda
- Atleidimu iš darbo
- Daug didesniu automobilio draudimu

Leidžiamas alkoholio kiekis kraujyje vairuojant yra labai mažas (80 miligramų alkoholio 100 mililitrų kraujo). Jei vartojote alkoholį, negalite būti tikras, jog neviršijote leistinos alkoholio normos, kuri priklauso nuo tokių faktorių kaip: kūno svoris, lytis, amžius, išgerto alkoholio kiekis bei rūšis ir pan.

Jei planuojate vairuoti, vienintelė saugi išeitis – nevartoti alkoholio. Niekada nesiūlykite išgerti žmogui, kuris vairuoja.

Prireikus išsamesnės informacijos, apsilankykite Department of Transport Road Safety (Kelių eismo saugumo departamentas) interneto svetainėje www.thinkroadsafety.gov.uk (tik anglų kalba)

Jei manote, kad jūsų nesugaus - klystate. Kasmet apie 100 000 vairuotojų Jungtinėje Karalystėje pripažįstami kaltais dėl vairavimo išgėrus, o iš jų apie 1000 vairuotojų Cambridgeshire.

Vairavimas

Norėdami teisėtai vairuoti Anglijoje, PRIVALOTE:

- Įsitikinti, ar jūsų automobilis techniškai tvarkingas ir ar turite visus dokumentus, patvirtinančius, kad galite saugiai ir teisėtai vairuoti automobilį.
- Vairuoti kairiąja kelio puse.
- Turėti šiuos dokumentus:
 - Vairuotojo teises, galiojančias Jungtinėje Karalystėje.
 - Kiekvieno vairuotojo galiojantį draudimo polisą.
 - MOT (techninės apžiūros) pažymėjimą (senesniems nei trijų metų automobiliams), išduotą patvirtintame MOT autoservise.
 - Mokesčių diską (Tax Disc). Mokesčių diską galite įsigyti pašte arba internetu. Su savimi turite turėti draudimo polisą ir MOT pažymėjimą. Galiojantis mokesčių diskas turi būti pritvirtintas ant automobilio priekinio stiklo.

Jei policijos pareigūnas prašo parodyti šiuos dokumentus, turite tai padaryti tuojau pat arba pristatyti dokumentus į policijos nuovadą per 7 dienas.

Atminkite:

- Jeigu įsigysite automobilį Jungtinėje Karalystėje, turite jį užregistruoti Vairuotojų ir automobilių registravimo agentūroje (Driver and Vehicle Licensing Agency (DVLA)).
- Įsitikinkite, ar vairuotojas turi draudimą leidžiantį jam vairuoti šį automobilį.
- Visada užsisekite saugos diržą. Visi vairuotojai ir keleiviai (įskaitant ir keleivius, sėdinčius galinėse sėdynėse) visada privalo segėti saugos diržus. Jaunesni nei 12 metų ar žemesni nei 135 cm vaikai privalo sėdėti tam skirtoje paaugštintoje kėdutėje.
- Jei atvažiuoja greitosios pagalbos, gaisrinės arba policijos automobilis su įjungtais švyturėliais ir/ar sirenomis, turite pasitraukti jam iš kelio, kai tik saugu tai padaryti.
- **DRAUDŽIAMA** vairuoti automobilį kalbant rankiniu mobiliuoju telefonu.

Išsamesnės informacijos
ieškokite adresu www.dvla.gov.uk
(tik anglų kalba) arba telefonu
0870 240 0010

Būtina laikytis kelių eismo įstatymų, priešingu atveju už nusižengimus baudžiama didelėmis baudomis bei vairavimo teisių atėmimu.

Greičio apribojimai

Būtina vairuoti atsargiai ir neviršijant leistino greičio. Kai kuriuose keliuose krovinių automobilių ir sunkvežimių greitis labiau ribojamas.

KNOW YOUR LIMITS!
www.cambsafetycameras.co.uk

It's your responsibility to drive within the law according to the type of vehicle you're in!

	Built-up areas MPH	Single carriageway MPH	Dual carriageway MPH	Motorway MPH
Cars & motorcycles (including car derived vans up to 2 tonnes maximum laden weight)	30	60	70	70
Cars towing caravans or trailers (including car derived vans & motorcycles)	30	50	60	60
Buses & coaches (not exceeding 12m in overall length)	30	50	60	70
Goods vehicles (not exceeding 7.5 tonnes maximum laden weight)	30	50	60	70
Goods vehicles (exceeding 7.5 tonnes maximum laden weight)	30	40	50	60

70 if articulated or towing a trailer

Cambridgeshire Safety Camera Partnership

Naudinga informacija

- Įvykus avarijai, privalote sustoti ir pasakyti savo draudimo kompanijos pavadinimą bei adresą visiems su įvykiu susijusiems vairuotojams bei keleiviams.
- Jeigu avarijoje buvo sužeistųjų, privalote paskambinti policijai.
- Jei policijos automobilis mėlynu švyturėliu ir priekinėmis šviesomis rodo, kad sustotumėte, turite tai padaryti artimiausioje saugioje vietoje.
- Naudokite garso signalą TIK norėdami ĮSPĖTI aplinkinius ir tik automobiliui važiuojant.

Jei nesilaikysite šių nurodymų, galite būti nubaustas bauda arba laisvės atėmimu.

Važiavimas dviračiu

Norėdami saugiai ir teisėtai vairuoti dviračius Cambridgeshire

PRIVALOTE:

- Įsitikinti, ar jūsų dviratis yra techniškai tvarkingas, ar gerai veikia stabdžiai
- Vairuojant naktį, turėti įjungtas priekines bei galines lempas.

DRAUDŽIAMA:

- Perkrauti dviratį vežamais daiktais
- Vairuoti išgėrus ar apsvaigus nuo narkotikų
- Vairuoti dviratį greitkelyje
- Vežti pakeleivį (nebent jūsų dviratis būtų tam pritaikytas)
- Važiuoti šaligatviu (nebent specialia linija pažymėtose vietose)

Smurtas šeimoje

Smurtas šeimoje – tai bet koks grasinimas, žeminantis ar smurtinis elgesys (fizinis, psichologinis, emocinis arba finansinis) tarp dviejų suaugusiųjų, kurie yra ar buvo intymūs partneriai ar šeimos nariai.

Smurtas šeimoje pasitaiko ir santuokoje, ir gyvenant susidėjus arba tik susitikinėjant. Smurtą gali patirti kiekvienas žmogus, nepriklausomai nuo lyties, seksualumo, profesijos, amžiaus, rasės, neįgalumo, klasės ar gyvenimo būdo. Nėra tipišku šeimininio smurto atvejų.

Smurtą šeimoje patiria ne tik moterys, bet ir vyrai bei vaikai.

Jei pranešite policijai apie tokį elgesį, pareigūnai ims atitinkamų veiksmų ir sulauks įtariamuosius. Policija gali padėti jums ir jūsų vaikams išsivaduoti iš smurto, gali nukreipti jus į specialias agentūras, kurios padės surasti išeitį, kaip būti saugiems.

Jeigu patyrėte smurtą, galite kreiptis pagalbos ir paramos į:

Pagalbą moterims (Women's Aid) telefonu 0808 2000 247 (visą parą). Išsamesnės informacijos ieškokite adresu www.womensaid.org.uk.

Taip pat galite kreiptis Nukentėjusiųjų paramą (Victim Support) telefonu 0845 30 30 900. Šiuo telefonu teikiami patarimai ir pagalba smurtą šeimoje patyrusiems vyrams, moterims ir jauniems žmonėms. Šios organizacijos interneto svetainės adresas: www.victimsupport.org.uk

Apsaugančios nuo šeimyninio smurto įstaigos (Domestic Violence Advocacy Services) – tai nepriklausomos įstaigos, teikiančios informaciją ir pagalbą nukentėjusiems nuo smurto šeimoje. Norėdami su jomis susisiekti, skambinkite šiais telefono numeriais:

Cambridge 01223 823354

Priverstinės santuokos

Priverstinė santuoka – tai tokia santuoka, kurią asmenys verčiami sudaryti be sutikimo. Abi šalys turi sutikti sudaryti santuoką.

Užsienio reikalų ir Britų sandraugos ministerijos priverstinių santuokų skyrius (The Forced Marriage Unit of the Foreign and Commonwealth Office) yra vienintelė vieta, į kurią galite kreiptis konfidencialaus patarimo ir pagalbos, jei esate prieš savo valią stumiamas į santuoką. Šios organizacijos telefono Nr.: 020 7008 0151.

Image supplied courtesy of the Forced Marriage Unit, Foreign and Commonwealth Office.

Ginklai

- Įstatymas draudžia viešoje vietoje be teisėto leidimo draudžiama nešioti peilius, dujinius balionėlius ar kitokius ginklus, net jeigu tai darytumėte savisaugos sumetimais.
- Įstatymas draudžia be teisėto leidimo nešioti ginklą, net jeigu tai darytumėte savisaugos sumetimais.

Seksualiniai nusikaltimai

- Įstatymas draudžia seksualinius ryšius su jaunesniais kaip 16 metų asmenimis.
- Įstatymas draudžia jaunesnių kaip 16 metų vaikų pornografinių nuotraukų ar filmuotos medžiagos laikymą.
- Įstatymas draudžia seksualinį elgesį su asmeniu, kuris tam prieštarauja. Prisiminkite: Ne reiškia NE.
- Už išprievartavimą baudžiama laisvės atėmimu iki gyvos galvos. Santuokinis seksas be sutikimo yra prievartavimas.
- Prostitucijos kontroliavimas ar vertimas užsiimti prostitucija yra nusikaltimas.
- Nelegalus žmonių įvežimas į JK dėl seksualinio išnaudojimo yra nusikaltimas.

Vagystė

Dauguma parduotuvių yra įdarbinę parduotuvių detektyvus arba turi uždaro filmavimo kameras. Jei jus pagaus vagiant, galite būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn ar nubaustas laisvės atėmimu.

Nepamirškite – jeigu nusižengsite įstatymui, galite būti areštuotas. Taip pat galite būti nubaustas didele bauda. Jei būsite nuteistas, galite būti deportuotas arba nubaustas laisvės atėmimu.

Jei esate suimtas

Jei buvote suimtas arba apkaltintas nusikaltimo padarymu, policijos nuovadoje turite teisę į nemokamą teisinį advokato patarimą. Jei sunkiai kalbate ar skaitote angliškai, jums padės vertėjai.

Jei esate apkaltintas sunkaus nusikaltimo įvykdymu, teismas gali jus deportuoti.

Policijos įgaliojimai 'Sustabdyk ir Apieškok' (Stop and Search)

'Sustabdyk ir apieškok' padeda policijai kovoti su nusikalstamumu ir apsaugoti visuomenę. 'Sustabdyk ir apieškok' – tai toks veiksmas, kai policijos pareigūnas jus sustabdo, apieško jūsų drabužius ir viską, ką turite su savimi. Dėl išsamesnės informacijos kreipkitės adresu: www.apa.police.uk

Skundo pateikimas

Norėdami pateikti skundą dėl policijos veiksmų, susisiekite su mumis telefonu 0845 456 456 4, arba apsilankykite interneto adresu www.cambs.police.uk Skundą taip pat galite pateikti atvykę į bet kurį policijos nuovados informacijos biurą. Visi nusiskundimai bus užregistruoti ir į juos bus rimtai atsižvelgta.

Skundą taip pat galite pateikti Nepriklausomai policijos skundų komisijai (Independent Police Complaints Commission). Tai galite padaryti paskambinę telefonu 08453 002 002 (vietinis tarifas) arba apsilankę šios komisijos interneto svetainėje: www.ipcc.gov.uk, o taip pat elektroniniu paštu enquiries@ipcc.gsi.gov.uk